

ALGEMEEN

Titel	Jouw geld voor het praktijkonderwijs
Auteurs	Ontwikkeld door het Nibud.
Uitgever	Nibud (Nationaal instituut voor budgetvoorlichting) Postbus 19250 3501 DG UTRECHT http://www.nibud.nl info@nibud.nl 030- 239 13 50
Jaar van uitgave	2008
Doelgroep	Praktijkonderwijs onderbouw en bovenbouw Voortgezet speciaal onderwijs
Korte beschrijving en samenstelling	<i>Jouw geld!</i> is een lespakket voor leerlingen in het praktijk- en voortgezet speciaal onderwijs. Het materiaal bestaat uit een docentenhandleiding met twintig werkbladen. De docentenhandleiding bevat achtergrondinformatie, de werkwijze bij de werkbladen en suggesties voor aanvullende werkvormen. Per les kan één thema worden behandeld, maar er kunnen natuurlijk binnen een les ook meerdere (verwante) thema's aan de orde worden gesteld. Het is zelfs mogelijk een complete themaweek te organiseren. De volgende thema's komen aan bod: Jouw geld- Inkomsten en uitgaven- Bijverdienen- Prijsbewust (alles kost geld)- Sparen en lenen- Schulden- Reclame en merken- Bankrekening- Spaarrekening- Verzekeren- Hoe zit het later met je geld (zelfstandig wonen) en Wat voor geldtype ben jij?
Geanalyseerde onderdelen	De docentenhandleiding met werkbladen. Voor meer informatie klik hier .
Uitgangspunten en doelstellingen	Doel van het lesprogramma is het stimuleren van leerlingen een gezonde financiële huishouding te voeren. Met behulp van het materiaal dat bestaat uit een docentenhandleiding met werkbladen krijgen leerlingen beter zicht op hun inkomsten en uitgavenniveau en leren ze de verleiding van reclame doorzien.
Korte beschrijving van visie op financiële educatie	Voor de leerlingen van het praktijkonderwijs is het van belang dat ze les krijgen in het omgaan met geld. In de toekomst zullen veel leerlingen uit deze doelgroep moeten rondkomen van een laag inkomen. Het is van belang dat ze kunnen budgetteren. Bovendien zwicht deze groep waarschijnlijk gemakkelijker voor de verleidingen van reclame.

INHOUDELIJKE ASPECTEN

Kennis en inzicht

In relatie tot kernconcept kennis en inzicht ligt de aandacht binnen het lesmateriaal vooral op het onderwerp: 'de begrippen lenen en schuld'. Zo zijn er werkbladen over sparen, lenen en schulden.

Het onderwerp '(verschil tussen) verschillende betalingswijzen' wordt enigszins uitgediept door een werkblad waar pinnen en geld overmaken bij een bankrekening aan bod komen.

Er is geen lesstof over het onderwerp 'waarden van de verschillende munteenheden en biljetten'. Wel zijn er verschillende opdrachten waarbij leerlingen praktische bewerkingen met geldbedragen uitvoeren.

Vaardigheden

Jouw geld legt sterk de nadruk op het kernconcept vaardigheden. Alle onderwerpen die hier onder vallen worden in meer of mindere mate behandeld. De aandacht is vooral gericht op het onderwerp: 'praktische bewerkingen met munt en papiergeld'. In de werkbladen staan verschillende opdrachten waarbij leerlingen veelal de rekenmachine moeten gebruiken om bedragen uit te rekenen. Op een werkblad voor de bovenbouw staat een opdracht waarbij leerlingen met de rekenmachine berekenen hoelang ze moeten sparen om een scooter te kopen. Ook het rentebedrag over het spaargeld moeten ze hierbij uitrekenen.

Aan de onderwerpen 'keuzes maken tussen sparen en uitgeven' en 'bijhouden van een klein kasboek' wordt in ruime mate aandacht besteed. Er is bijvoorbeeld een opdracht waarbij de leerlingen een inkomsten- en uitgavendagboek moeten bijhouden.

'Omgaan met een beperkt budget', 'beredeneerd prijzen vergelijken', 'klusjes doen tegen een financiële vergoeding' en 'keuzes maken die passen bij een beperkt budget' zijn ook in voldoende mate terug te vinden in de lesstof.

Voor de onderbouw is er rond het onderwerp 'beredeneerd prijzen vergelijken' een les waar leerlingen met behulp van de site www.supers.nl prijzen van verschillende supermarkten moeten opzoeken. De klas stelt een boodschappenlijstje samen van meerdere artikelen (cola, chips, brood en hagelslag). Vervolgens vergelijken ze de prijzen met elkaar.

Bewustzijn

De onderwerpen 'invloed van reclame' en 'nut van sparen voor een groter doel' zijn terug te vinden in de lesstof. Het onderwerp 'invloed van sociale druk in de groep bij aankopen' wordt niet expliciet behandeld. Wel is er een les over reclame en merken.

Naast deze drie komen er nog meer onderwerpen aan bod met als doel het bewustzijn van leerlingen te vergroten. Leerstof hierover heeft te maken met onderwerpen als het maken van financiële keuzes (noodzakelijke en gewenste uitgaven), financiële zaken regelen ('hoe ga je met geld om?'), financiële risico's (gevaaren van internetbankieren en voor- en nadelen van sparen en lenen) en de (nabije) financiële toekomst. In relatie tot het laatste onderwerp is er voor de onderbouw- en bovenbouw een werkblad. Leerlingen denken hierbij na over hun toekomst met daarbij een realistisch beeld van de kosten van hun wensen en verlangens. Ook zijn er twee werkbladen ('geldquiz' voor de onderbouw en 'wat voor geldtype ben jij?' voor de bovenbouw'). De leerlingen denken na over de manier waarop zij zelf met geld omgaan.

DIDACTISCHE ASPECTEN

In de handleiding zijn twintig kopieerbare werkbladen te vinden op verschillende niveaus. Tien hiervan zijn bedoeld voor de onderbouw en tien werkbladen zijn voor de bovenbouw. De werkbladen kunnen als verwerking bij de behandelde lesstof worden ingezet maar ook op zich staan.

In de handleiding staan goed uitgewerkte didactische aanwijzingen om met de werkbladen aan de slag te gaan. Het materiaal kent een grote variatie aan didactische werkvormen en groeperingsvormen. Leerlingen kunnen met de opdrachten individueel of in groepjes aan de slag. Voor het voeren van een discussie, het uitvoeren van toneelstukje of een rollenspel wordt in groepjes gewerkt. Voorbeelden

van individuele opdrachten zijn: het maken van berekeningen, het knippen en plakken van beeldmateriaal van de eigen uitgaven voor een collage en het zoeken naar informatie op het internet. De opdrachten sluiten goed aan bij de belevingswereld van de leerlingen.

In de handleiding zijn de URL's van relevante websites (www.nibudjong.nl, www.schulden.nl en www.banken.startpagina.nl) opgenomen waar extra informatie te vinden is. Ook worden mogelijkheden gegeven om deskundigen uit te nodigen in de klas. Zo kan bij het werkblad 'schulden' een schuldhulpverlener of een leerling die zelf schulden heeft worden uitgenodigd in de klas. Bij het werkblad 'bankrekening' kan een medewerker van een lokale bank iets vertellen over bankieren. Voor de leerlingen zitten in de leerstof en opdrachten aanknopingspunten waarbij ze uitgedaagd worden om een mening te vormen.

De lesmaterialen die het Nibud uitgeeft, worden vaak besteld door gemeenten die deze inzetten binnen een bredere campagne over financiële educatie. Binnen deze campagnes worden er op advies van het Nibud ook vaak ouderavonden georganiseerd. Het Nibud beschikt over een pakket waarmee gemeentes en/of scholen zelf een ouderavond kunnen organiseren over financiële educatie. Het Nibud kan deze echter ook zelf verzorgen in opdracht van gemeenten.

CONCLUSIES

Het lespakket *Jouw Geld* is goed inzetbaar voor financiële educatie. Alle drie kernconcepten zijn in het materiaal terug te vinden. Vooral de leerdoelen rond 'vaardigheden' worden allemaal behandeld en in meer of mindere mate uitgediept.

Naast de leerdoelen voor speciaal (voortgezet) onderwijs/praktijkonderwijs worden er ook nog andere onderwerpen behandeld. In relatie tot het kernconcept 'kennis en inzicht' kun je hierbij denken aan; minimumloon, bankrekening, zicht op bankafschrift, spaarrekening, internetbankieren, rood staan, risico's van niet betalen en soorten verzekeringen.

Ook zijn er binnen het kernconcept 'vaardigheden' aanvullende onderwerpen opgenomen zoals: 'persoonlijke financiële keuzen' en 'het voorkomen van schulden' (werkblad: 'Wat doe je als je schulden hebt?').

Extra onderwerpen met betrekking tot het derde kernconcept 'bewustzijn' zijn: het maken van financiële keuzes ('noodzakelijke en gewenste uitgaven'), financiële zaken regelen ('Hoe ga je met geld om?' en 'Wat voor geldtype ben je?'), financiële risico's ('gevaren van internetbankieren' en 'vooren nadelen van sparen en lenen') en de (nabije) financiële toekomst (werkblad 'Hoe zit het met later?').

De handleiding van *Jouw Geld* geeft in voldoende mate aanwijzingen voor de didactiek. Van ieder werkblad worden de leerdoelen gegeven, er zijn uitgewerkte lessuggesties en verwijzingen naar relevante informatiebronnen.